

---

# Provinciale Staten

Notulen van 20 september 2013

(vastgesteld tijdens de vergadering van Provinciale Staten van Zeeland op  
1 november 2013)

1. Opening .....	1
2. Mededelingen .....	1
3. Vaststelling van de agenda .....	1
4. Vaststellen van de notulen PS van 21 juni 2013.....	1
5. Ingekomen stukken .....	1
6. Brief van het CDJA van 4 juli 2013 over grote zorgen over toenemende jeugdwerkloosheid (13014565) .....	2
7. Brief van de heer A.D.F. Everaers van 23 juli 2013 over handhaving LSV – ingebrekestelling (13015865) .....	2
8. E-mail van de heer mr. J. Maltha van 22 augustus 2013 over kapitaalvernietiging (13018348) .....	2
9. Afschrift van de brief van de Kamer van Koophandel Zuidwest-Nederland d.d. 30 augustus over einde KvK Zuidwest-Nederland (13018303) .....	2
10. Ingekomen stukken GS en CvdK .....	2
11. Brief van GS van 27 augustus 2013 over de voortgang Thermphos dossier (13017885).....	2
12. Brief van GS van 3 september 2013 over reactie op vervreemding aandelen Delta Provincie Zeeland .....	2
13. Brief van GS van 3 september 2013 over reactie Raad van Bestuur ZorgSaam Zeeuws-Vlaanderen naar aanleiding van de statenmotie met betrekking tot intensievere samenwerking tussen ADRZ en ZorgSaam (13018402).....	2
14. Brief van GS van 3 september 2013 over intentieovereenkomst tussen ZRTI, ziekenhuizen Zeeland/West-Brabant voor samenwerking op het gebied van oncologie (13017885).....	2
15. Voorstellen.....	2
16. Statenvoorstel voortgang actieplan Fiets 2005-2015 (BLD-097).....	2
17. Statenvoorstel 2de wijziging begroting provincie Zeeland 2013 (SERV-099).....	6
18. Statenvoorstel 3de wijziging begroting provincie Zeeland 2013 (SERV-100).....	6
19. Hamerstukken .....	7
20. Statenvoorstel verordening op de ambtelijke bijstand en fractieondersteuning (SGR-51) .....	7
21. Statenvoorstel Vergaderschema 2014 (SGR-49) .....	7
22. Statenvoorstel Mandatering IPO-delegatie voor AV IPO (SGR-50) .....	7
23. Statenvoorstel fractievergoedingen 2012 (SGR-52).....	7
24. Vragensessie.....	7
25. Vragen van het lid Harpe inzake decentralisatie van de jeugdzorg.....	7
26. Moties niet behorend bij een agendapunt .....	8
27. Motie Zeeland schaliegasvrij.....	8
28. Motie van het lid Robesin over opslibbing ontpolderde Hedwigepolder.....	16
29. Resumptie van de besluiten. Statengriffier gemachtigd.....	22
30. Sluiting.....	23

**27ste vergadering  
van de  
Provinciale Staten van Zeeland**  
vrijdag, 20 september 2013

voorzitter de heer drs. J.M.M. Polman,  
commissaris der Koningin in Zeeland.

Aanwezig zijn de leden mr. T.H. Aalfs, F. Babijn (CDA), A.P. Beekman, C.W. Bierens, ing. J.J. van Burg MSc, P.B. Colijn, J. van Dijen, P. van Dijk, A.I.G. Dorst, ing. B. Erbisim, mr. A. Evertz, ir. B.J. Feijtel, mr. H.J. van Geesbergen, drs. Ing. R.M. Haaze, drs. E. Hageman, P.A. Hamelink, dr. A.M.M. van Haperen, ing. L. Harpe MSc, A. Hijgenaar, F.A. de Kaart, W.P.H. Markusse, J.M. Meulenberg-op 't Hof, P.C.A. De Milliano-van den Hemel, ing. R. Muste, J.R. Oudeman, B.J.M. Pauwels, P.L. de Putter, J.C. Robesin, G.D. Roeland, drs. R. Ruissen, H.C.M. Thomaes, R. van Tilborg, G. van Unen en J. Werkman, tezamen 34 leden,  
Alsmede de heer drs. P. Joosse, griffier der Staten.

Verder zijn aanwezig de heren C. van Beveren, G.R.J. van Heukelom. drs. B.J. de Reu en mevrouw C.M.M. Schönknecht-Vermeulen, leden van gedeputeerde Staten.

Opening: 09.30 uur.

### 1. Opening

De **voorzitter**. Dames en heren, goedemorgen en welkom in deze vergadering van Provinciale Staten van Zeeland. Ik heet u allen van harte welkom. Hiermee open ik de Statenvergadering. Leden van de Staten van Zeeland, welkom. Leden van Gedeputeerde Staten, welkom, de griffie, de ambtelijke organisatie, de pers en de vele mensen op de publieke tribune. Wij heten speciaal welkom de studenten van de Hogeschool, die vooral kijken vanuit hun vak communicatie hoe wij het doen. Laat dat een oproep zijn om duidelijk en goed te communiceren vandaag. Wij weten ons van bovenaf goed gevolgd. Van harte welkom allemaal en voor jullie ook een prettige vergadering!

We hebben vandaag een vergadering waarin een aantal inhoudelijke onderwerpen en een aantal wat meer praktische zaken aan de orde zijn. Het gaat over het fietsbeleid 2015, een aantal financiële voorstellen en een huishoudelijk voorstel over de organisatie van de Statenfracties, de ondersteuning.

Bericht van verhindering is ontvangen van de heer De Kort, de heer F. Babijn (PvZ), mevrouw De Paepe, de heer Van der Maas en de heer Van Gent. Gezien de agenda lijkt het erop dat wij tegen het middaguur zouden moeten kunnen afronden als wij met zijn allen goed en gedisciplineerd vergaderen. Laten wij dat proberen.

### 2. Mededelingen

De **voorzitter**. Ik deel mee dat het college van Gedeputeerde Staten vandaag een korte analyse van de Miljoenennota en de betekenis daarvan voor onze provincie beschikbaar zal stellen. Als er behoefte aan is, kan daarover verder van gedachten worden gewisseld in de commissievergadering.

### 3. Vaststelling van de agenda

De **voorzitter**: Ik stel voor om de beraadslagingen over agendapunt 2 en 3, de twee begrotingswijzigingen, samen te voegen. Agendapunt 4, het Statenvoorstel Verordening ambtelijke bijstand fractieondersteuning, kan bij nader inzien een hamerstuk zijn. Daarover zijn geen opmerkingen en iedereen kan daarmee instemmen.

De gewijzigde agenda wordt vervolgens vastgesteld.

### 4. Vaststellen van de notulen PS van 21 juni 2013

De notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 21 juni 2013 worden vastgesteld.

### 5. Ingekomen stukken

**6. Brief van het CDJA van 4 juli 2013 over grote zorgen over toenemende jeugdwerkloosheid (13014565)**

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief te behandelen in de vergadering van de commissie E&M, te houden op 30 september 2013.

**7. Brief van de heer A.D.F. Everaers van 23 juli 2013 over handhaving LSV – ingebrekestelling (13015865)**

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief voor kennisgeving aan te nemen.

**8. E-mail van de heer mr. J. Maltha van 22 augustus 2013 over kapitaalvernietiging (13018348)**

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief ter afhandeling over te dragen aan het college van GS.

**9. Afschrift van de brief van de Kamer van Koophandel Zuidwest-Nederland d.d. 30 augustus over einde KvK Zuidwest-Nederland (13018303)**

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Voorzitter. Het gaat over punt 4 en dat betreft een stuk dat naar iedereen is gestuurd die in het handelsregister voorkomt. Wij menen dat dit stuk voor kennisgeving kan worden aangenomen, want ik kan mij bij de behandeling niet zo veel voorstellen. Het vraagt om een VKA.

De **voorzitter**: U spreekt over het afschrift van de Kamer van Koophandel. De constructies worden gewijzigd omdat de wet is gewijzigd. Wij kunnen dat inderdaad voor kennisgeving aannemen, omdat het niet per se in de commissie hoeft te worden behandeld. In de brief worden feiten geschetst.

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief voor kennisgeving aan te nemen.

**10. Ingekomen stukken GS en CvdK**

**11. Brief van GS van 27 augustus 2013 over de voortgang Thermphos dossier (13017885)**

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief voor kennisgeving aan te nemen.

**12. Brief van GS van 3 september 2013 over reactie op vervreemding aandelen Delta Provincie Zeeland**

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief te behandelen in de vergadering van de commissie BFW, te houden op 4 oktober 2013.

**13. Brief van GS van 3 september 2013 over reactie Raad van Bestuur ZorgSaam Zeeuws-Vlaanderen naar aanleiding van de statenmotie met betrekking tot intensievere samenwerking tussen ADZ en ZorgSaam (13018402)**

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief te behandelen in de vergadering van de commissie BFW, te houden op 4 oktober 2013.

**14. Brief van GS van 3 september 2013 over intentieovereenkomst tussen ZRTI, ziekenhuizen Zeeland/West-Brabant voor samenwerking op het gebied van oncologie (13017885)**

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief te behandelen in de vergadering van de commissie BFW, te houden op 4 oktober 2013.

**15. Voorstellen**

**16. Statenvoorstel voortgang actieplan Fiets 2005-2015 (BLD-097)**

De **voorzitter**. Het eerste voorstel van vandaag heeft te maken met de voortgang van het actieplan Fiets 2005 tot 2015. U hebt kennis kunnen nemen van de resultaten die in de afgelopen jaren zijn bereikt en er zijn acties geschetst voor de komende periode. Een aantal leden wil hierover het woord voeren en de fractie van D66 heeft aangekondigd, hierop een amendement te willen indienen.

De heer **Aalfs** (D66). Voorzitter. Zeeland is ook een ideale fietsprovincie met veel binnen- en buitendijkse fietspaden. D66 is een partij die het fietsen hoog in het vaandel heeft en wil houden. Ook de provincie Zeeland ondersteunt het belang van fietsen. In het actieplan Fiets 2005-2015 worden negen fietsprojecten door de provincie medegefinancierd. Zes van deze projecten hebben een gemeentegrensoverschrijdend karakter, voldoende voor medefinanciering. Drie projecten spelen zich uitsluitend op gemeentelijk terrein af. Naar de mening van D66 komen deze projecten niet voor medefinanciering in aanmerking, maar natuurlijk wel voor facilitering.

Het eerste betreft het opschalen van het leenfietsstelsel. Dat is een zaak voor particuliere ondernemers waar de provincie zich niet mee moet bemoeien. De leenfietsregeling van Middelburg was derhalve uitsluitend een zaak van die gemeente. En passant wijs ik erop dat dit wel wat uit de hand kan lopen, want ook andere gemeenten kunnen daaruit inspiratie putten. Wij kennen hier allemaal wel lespakketten voor verkeer, scootmobielcursussen die een goed precedent waren voor andere belanghebbenden.

Het tweede project is het uitbouwen van AFAC, de Algemene Fiets Afhandel Centrale. Dat is een voorziening om verkeerd achtergelaten en gestalde fietsen te verwijderen. Evenals afvalverwijdering is dat een gemeentelijke taak.

Het derde project is een veilig en comfortabel binnenstedelijk fietsnetwerk. De term "binnenstedelijk" hoeft niet verder uitgewerkt te worden; dat kan natuurlijk alleen maar één gemeente betreffen.

D66 dient hierbij een amendement in om een punt 3 aan het dictum toe te voegen, dat luidt "de projecten opschalen van het leenfietsstelsel, het uitbouwen van de AFAC en veilig en comfortabel binnenstedelijk

fietsnetwerk zullen bij de eerstvolgende gelegenheid niet meer door de provincie Zeeland worden medegefinancierd." Bij de eerstvolgende gelegenheid wil ik opmerken dat er natuurlijk afspraken voor 2014 gemaakt kunnen zijn. In het kader van behoorlijk bestuur moeten die wel worden nagekomen. Als wij SMART willen formuleren, zal die eerstvolgende gelegenheid ook niet later dan 2014 kunnen zijn.

De toelichting op dit amendement luidt dat genoemde projecten evident tot het gemeentelijk terrein en niveau behoren. Na de kerntakendiscussie dienen wij duidelijke keuzes te maken tussen provinciale en gemeentelijke taken. Taken mogen niet uitdijen. Deze toelichting moet niet alleen op dit amendement worden gezien; zij geldt voor vele andere zaken die in onze provincie spelen. Bij herhaling zullen wij hierop blijven hameren.

De **voorzitter**. Door de leden Aalfs en Colijn is het volgende amendement ingediend:

*Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op vrijdag 20 september 2013,*

*gelezen het Statenvoorstel Voortgang Actieplan Fiets 2005-2015 (BLD-097) amenderen dit voorstel met de volgende toevoeging:*

*"3. De projecten*  
*- Opschalen van het Leenfietsstelsel,*  
*- Uitbouwen van de AFAC (Algemene Fiets Afhandel Centrale),*  
*- Veilig en comfortabel binnenstedelijk fietsnetwerk,*

*zullen bij de eerstvolgende gelegenheid niet meer door de Provincie Zeeland worden medegefinancierd".*

Dit amendement krijgt nr. 1.

De **voorzitter**. De essentie van het amendement is dat een aantal projecten, waarvan D66 van mening is dat die evident tot het gemeentelijke terrein behoren, op termijn ook geen onderdeel moeten zijn van financiering door de provincie Zeeland.

Mevrouw **Meulenberg** (CDA). Voorzitter. Ik heb een kleine bijdrage die meer over het amendement gaat, want over het voorstel hebben wij al in de commissie gesproken. Ik heb toen een opmerking gemaakt over de fietssnelweg en daarop heb ik een bevredigende reactie gekregen. Het gaat mij dus om het amendement van de heer Aalfs en vooral over “de eerstvolgende gelegenheid”. De CDA-fractie kan achter de toelichting staan, maar ik wil daarover nog wel een opmerking maken. De heer Aalfs zei zojuist dat vaker dergelijke amendementen zullen worden ingediend. Als wij hiermee instemmen – en dat ligt wel in de bedoeling – gaat het voor ons alleen om dit amendement. Toekomstige amendementen zullen wij op hun eigen merites beoordelen.

De heer **Van Tilborg** (SP). Voorzitter. Mijn opmerking gaat niet inhoudelijk over het voorstel, maar wel onder andere over het amendement van D66. Het is natuurlijk wel erg jammer dat de ambities van het Fietsplan door de financiële problemen door de crisis op dit niveau verder moeten gaan, maar zij krijgen in ieder geval nog hun beloop. De SP hoopt dat haar rapportcijfer voor de provincie als fietsprovincie wel wordt gehandhaafd en niet in gevaar komt doordat het wat langzamer zal verlopen.

De fractie van de SP kan het amendement van D66 niet steunen. De toelichting die zojuist door de heer Aalfs is gegeven, zet mij tot denken. Geldt deze manier van denken door D66 bijvoorbeeld ook voor het onderwijs -- dat is in principe ook geen kerntaak voor de provincie – de zorg en eventuele grootschalige culturele evenementen? Moeten wij daar dan ook geen subsidie of ondersteuning aan geven? Om die reden kunnen wij dit amendement niet steunen.

De heer **Dorst** (SGP). Voorzitter. Onze fractie heeft een paar vragen. In de beantwoording aan het adres van de heer Babijn van de PvZ wordt gezegd dat medio 2014 een voorstel voor een nieuw provinciaal fietsbeleid wordt gedaan, dat wordt voorgelegd aan Provinciale Staten. Er komt ook een kadernota en ook daarover zullen wij met elkaar spreken. In dit Statenvoorstel lezen wij echter dat er een nieuw PVVP komt, waarin het fietsbeleid is

opgenomen. Dat schept misschien toch wat verwarring. Komt er straks nu echt een nieuw fietsbeleidsplan of komt dat niet? Dat is ons niet duidelijk.

In het Statenvoorstel staat over de voortgang van het actieplan Fiets dat de provincie Zeeland in samenwerking met Limburg en Noord-Brabant een fietsrouteplanner heeft ontwikkeld en dat deze via het internet is te raadplegen. De planner moet nog worden geoptimaliseerd en als dat helemaal klaar is, kan de promotie starten. Ik heb hem zelf al een paar keer bekeken en ook al een keer gebruikt. Wat onze fractie betreft, kunnen we gewoon starten met de promotie. Volgens ons is hij namelijk zo goed als klaar. Kan de gedeputeerde daar iets over zeggen.

De herziening van het fietsknooppuntensysteem doet ons een beetje vermoeden dat dit een statisch moment is, dat wil zeggen één moment waarop we het fietsknopensysteem op de een of andere manier herzien of actualiseren. Wij willen er echter toch voor pleiten dat dit een proces wordt met continuïteit. De wereld verandert iedere dag en daarom moet dat een doorlopend proces worden.

Wij zullen het amendement van D66 steunen, omdat het helemaal in lijn ligt met de kerntakendiscussie die wij hebben gevoerd. Er zit geen kettingbeding in, dus wij zijn niet bang dat wij daarmee aan heel veel andere dingen vastzitten.

Ik heb nog even het oude plan opgezocht. We zijn geen fietsprovincie. Dat zijn Drenthe, Gelderland en Overijssel geweest. Met ons ambitieniveau zal het moeilijk worden om ooit de fietsprovincie van Nederland te worden. De vraag is of we dat ook wel moeten willen, want in Zeeland is fietsen iets voor echt flinke mensen, zo blijkt ook uit het plan dat wij nu voor de laatste keer bespreken. Het is niet iets voor mensen die een keer gaan fietsen als het heel mooi weer is. Het oude actieplan Fiets van 2005 heeft een geweldig mooi voorblad, met een gedicht:

Fietsen door Zeeland

Een fietser moet hier sterk en stug,  
 én licht krankjorum zijn.  
 Niet bang voor regen: heen én terug:  
 Storm geeft geen chagrijn.  
 Een échte bandenvreter,

die elke weg, elk dijkje kent,  
zal na een rit van kilometers  
tegenwind en zadelpijn;  
bemodderd en verregend  
toch stikgelukkig zijn!

De heer **Colijn** (CU). Dat is heel inspirerend, mijnheer Dorst, maar laatst werd ik voorbijgefietst door een 70-jarige. Ik maar fietsen en fietsen, maar zij hebben allemaal elektrische fietsen en gaan dus een beetje hard. Je hoeft dus niet meer zo sterk te zijn.

De **voorzitter**. De heer Dorst neemt er kennis van dat hij niet zo sterk hoeft te zijn. Toen hij het over een kettingbeding had, dacht ik even aan een fietskettingbeding, maar dat zal hij wel niet bedoeld hebben.

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter. Ik ben vanmorgen op de fiets hier naartoe gekomen. Ik weet niet of ik daarmee een flinke vent ben, maar met de uitleg van de heer Dorst wel. Dat doet mij weer goed en laat ik daar dan maar mee beginnen. Dank u wel, mijnheer Dorst. Die koppen we dan in.

Met het actieplan Fiets hebben wij geprobeerd, zoveel mogelijk iets te doen in het fietsbeleid. Dat het wat minder moet, is een gevolg van de keuzes die hier zijn gemaakt binnen de kerntakendiscussie. Dat zijn keuzes die Provinciale Staten uiteindelijk zelf hebben gemaakt. Dat hoort ook zo en wij moeten die netjes uitvoeren. Wij hebben geprobeerd, inzichtelijk te maken wat wij nog wel kunnen doen. Dat maken wij netjes af.

In dat licht zie ik ook het amendement van D66 om de kerntaken netjes en goed op te volgen. De heer Aalfs mag van Gedeputeerde Staten verwachten dat wij dat ook netjes uitvoeren. Op andere terreinen voeren wij dat ook op die manier uit. Daar mag hij van uitgaan. Dat zal echter nog heel wat consequenties hebben als hij ook consequent blijft.

De uitleg van “de eerstvolgende gelegenheid” betekent dat wij de drie genoemde projecten netjes zullen afmaken en dat deze niet met financiële steun van de provincie opnieuw leven zullen worden ingeblazen of worden voortgezet. Wat ons betreft, is er geen bezwaar als we dat zo doen.

Om nu zo rigide te zeggen dat het gemeentelijke taken zijn waarbij er geen

provinciaal belang is, is ook niet helemaal juist. Ik wijs bijvoorbeeld op het gedoe met de fietsen die bij het station blijven staan. Op het gebied van OV hebben wij wel wezenlijk een taak en daar houdt dit natuurlijk ook verband mee. Wij begrijpen echter de intentie van het amendement.

Net als de heer Van Tilborg hopen wij dat het rapportcijfer als fietsprovincie niet omlaag gaat. Daar doen we ook ons best voor. Dat zal niet zo eenvoudig zijn, omdat we minder geld hebben. De heer Van Tilborg begreep dat ook en zo realistisch moeten we ook zijn.

De heer Dorst van de SGP heeft nog een paar concrete vragen gesteld. Wij hebben afgesproken dat wij een nieuw PVVP opstellen. Dat wordt een integraal plan, waarvan het fietsbeleid onderdeel zal zijn. Zo moet hij dat zien en zo hebben wij daarover al eens een discussie gevoerd in de commissie. Het fietsbeleid wordt wel ter voorbereiding voorgelegd, maar het wordt een integraal plan.

Wat betreft de promotie van de fietsrouteplanner zal ik onze ambtenaren vragen of zij die inderdaad kunnen opstarten. Als dat het geval is, zullen wij dat ook doen.

Ik ben het helemaal met de heer Dorst eens dat het onderhouden van het fietsknooppuntensysteem niet statisch mag zijn. Wij hebben daar ook al een systeem voor, namelijk de fietsdokters. Zij fietsen de routes langs en ieder heeft een eigen route om te kijken of er iets aan mankeert. Als er bijvoorbeeld een bordje weg is, wordt dat vervangen. Er zit dus wel een procesmatige aanpak in.

De **voorzitter**. Is er behoefte aan een tweede termijn?

De heer **Aalfs** (D66). Voorzitter. Ik dank de gedeputeerde voor zijn antwoord, waarin wij ons ook kunnen vinden. Het gaat ons er vooral om dat daar waar de provincie niet gaat meefinancieren altijd royaal gefaciliteerd kan worden. De relatie tussen deze drie onderwerpen en het openbaar vervoer mag er op grote afstand echt wel zijn, maar dat hoeft niet meteen een reden te zijn voor medefinanciering.

De SP heeft onze uitleg wel heel royaal opgevat. Ik heb een toevoeging in algemene zin gegeven die buiten dit amendement staat.

De heer Van Tilborg is daarop ingegaan, maar de voorbeelden die hij heeft genoemd, vind ik nogal ongelukkig gekozen. Wij zijn een zeer genuanceerde partij en kijken bij elk onderwerp of bijvoorbeeld een scherpe scheiding tussen gemeenten kan worden gemaakt. Ik adviseer de SP dan ook om zich te houden aan de uitleg die bij de toelichting op het amendement staat en niet aan wat daarbuiten om is gezegd. Dan zou de SP naar onze mening wel hierin mee kunnen gaan.

De heer **Van Tilborg** (SP). Ik wil hierop toch reageren. Wij zien dit amendement als iets wat een beetje over de schutting gaat. De gedeputeerde heeft half om half aangegeven dat het fietsbeleid voor een gedeelte bij de provincie thuishoort, in welke hoedanigheid dan ook. We blijven daarom bij onze mening dat wij dit amendement echt niet kunnen steunen, omdat het bij ons overkomt als een over de schutting gooien. Als het gaat om keuzes maken, proef ik wat willekeur bij D66. Het kan zijn dat wij dit verkeerd zien, maar wij denken zelf dat dit niet het geval is.

De heer **De Kaart** (PvdA): Voorzitter. Na het antwoord van de gedeputeerde kunnen wij ermee instemmen. De lopende verplichtingen worden gewoon nagekomen en dat heb ik ook uit de toelichting van D66 begrepen. Daarom kunnen wij erin meegaan.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Nog niet zo heel lang geleden hebben wij de kerntakendiscussie vastgesteld. Ik heb de indruk dat de kerntaken langzaam maar zeker uitdijen en dit is een voorbeeld daarvan. D66 heeft een algemene strekking aan het amendement gegeven. Daar kan ik mij in vinden. Lopende verplichtingen worden nagekomen, maar aan verdere doorfinanciering geeft GL geen steun. In die zin steunen wij het amendement. Ik heb ook begrepen dat het college positief staat tegenover het amendement. In die zin is het dus overgenomen.

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Voorzitter. Wij wilden het antwoord van de gedeputeerde afwachten. Ik sluit mij aan bij de woorden van de heer De Kaart, die goed heeft verwoord waarom ook wij voor het amendement zullen stemmen.

De **voorzitter**. Nog andere leden van de Staten? Dat is niet het geval en gaan wij over tot stemming.

Amendement nr. 1 van de leden Aalfs en Colijn over toevoeging van een punt 3, wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat alle aanwezige leden van de Staten met uitzondering van die van de fractie van de SP voor dit amendement hebben gestemd.

In stemming komt het gewijzigde Statenvoorstel over de voortgang van het actieplan Fiets 2005-2015.

De **voorzitter**. Ik geef de heer Van Tilborg gelegenheid tot het afleggen van een stemverklaring.

De heer **Van Tilborg** (SP). Voorzitter. Omdat het amendement is aangenomen, kunnen wij ook niet voor het gewijzigde voorstel stemmen.

Het gewijzigde voorstel wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat alle aanwezige leden van de Staten met uitzondering van die van de fractie van de SP voor dit voorstel hebben gestemd.

## Gezamenlijke behandeling van

17. Statenvoorstel 2<sup>de</sup> wijziging begroting provincie Zeeland 2013 (SERV-099)

18. Statenvoorstel 3<sup>de</sup> wijziging begroting provincie Zeeland 2013 (SERV-100)

De **voorzitter**. Deze voorstellen houden een aantal wijzigingen van de begroting, de Voorjaarsnota en eerdere afspraken in. Ik heb begrepen dat de SP-fractie daarover het woord wenst.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Het is inderdaad de verwerking van eerder genomen besluiten en de financiële afwikkeling ervan.



De SP heeft tegen al deze besluiten gestemd, zeker ook tegen de Voorjaarsnota, en om die reden kan zij ook niet voor deze begrotingswijzigingen stemmen.

De voorstellen worden vervolgens bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat u allen instemt met deze twee wijzigingen van de begroting met uitzondering van de SP-fractie.

#### 19. Hamerstukken

#### 20. Statenvoorstel verordening op de ambtelijke bijstand en fractieondersteuning (SGR-51)

De **voorzitter**. Bij de aanvang van de vergadering hadden wij al besloten, dit voorstel als hamerstuk aan te nemen.

#### 21. Statenvoorstel Vergaderschema 2014 (SGR-49)

#### 22. Statenvoorstel Mandatering IPO-delegatie voor AV IPO (SGR-50)

#### 23. Statenvoorstel fractievergoedingen 2012 (SGR-52)

Deze voorstellen worden achtereenvolgens zonder stemming aangenomen.

#### 24. Vragensessie

#### 25. Vragen van het lid Harpe inzake decentralisatie van de jeugdzorg

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. GroenLinks is in principe voorstander van de transitie in de jeugdzorg, omdat de zorg voor kinderen daarmee dichterbij huis kan worden georganiseerd en kan worden geïntegreerd in

een breder jeugdbeleid van de gemeente. De bezuinigingen en vooral de stapelingseffecten die terechtkomen bij jonge gezinnen baren ons echter zorgen. GroenLinks verwacht dat de werkelijke financiële effecten van de transitie pas na een aantal jaren zichtbaar zullen zijn. De NRC van de afgelopen dagen geeft een verontrustend beeld en ook de VNG heeft zeer onlangs twijfels geuit, om het zachtjes te zeggen. De bezuinigingen lijken in werkelijkheid, nu alle cijfers bekend zijn, veel hoger uit te vallen dan de percentages die het kabinet noemde. Ik heb daar vier vragen over.

Heeft GS een duidelijk beeld van welke bezuinigingen op gemeenten en regio's in Zeeland afkomen? Zo ja, om welke percentages gaat het per regio? Zo niet, zijn GS bereid om dat te inventariseren en ons daarover te informeren?

Wat is het standpunt van GS over de hoogte van de bezuinigingen op de jeugdzorg, de ingangsdatum en het ontbreken van een bouwplan?

Heeft de gedeputeerde ook in Zeeland de laatste tijd signalen van wethouders gekregen dat zij zich zorgen maken over het feit dat de bezuinigingen hoger uitvallen dan verwacht?

Als de bezuinigingen hoger uitvallen dan verwacht, wat betekent dit dan voor de werkgelegenheid en de frictiekosten in de jeugdsector?

De **voorzitter**. Ik geef het woord aan de gedeputeerde, de heer Van Heukelom.

De heer **Van Heukelom** (GS). De gemeenten moeten voor 31 oktober een transitiearrangement inleveren bij de landelijke overheid. Daar zijn ze nog mee bezig. Het concept is klaar, maar er moet nog heel wat besproken worden. Het kabinet heeft gezegd dat er twee aspecten uit moeten komen, namelijk continuïteit van de zorg en zo min mogelijk frictiekosten. Die zaken spelen nu nog.

Wat betreft de verdeling van het macrobudget over de gemeenten wil ik nog een opmerking maken. Ik had gisteren een vergadering over de jeugdzorg, waarin de wethouder uit Rotterdam mij zei dat in het macrobudget stond dat er 17 kinderen in een gesloten inrichting zaten, terwijl het er 300 zijn. Men weet dus niet exact hoe die bezuinigingen

doorgevoerd moeten worden en men weet ook niet exact hoe het macrobudget op microniveau wordt verdeeld. Daar zijn nog steeds onzekerheden over. De vraag wat het per regio zal zijn en welke gemeenten moeten bezuinigen, kan dus niet beantwoord worden. Het is gewoon nog niet bekend, omdat het nog niet goed verdeeld is.

Er zijn gemeenten die niet meer weten wat ze moeten doen als geen duidelijkheid over de bezuinigingen en het budget wordt gegeven. Er hangt namelijk nog een bezuiniging van 5% boven de markt. Het is ook nog niet duidelijk wat daarmee gaat gebeuren. Men verkeert dus in een nogal onzekere fase.

In Zeeland heeft men gezegd, toch door te gaan. Ik heb aangeboden dat zij volgend jaar met ons mee komen om eens te oefenen. Dat gaat gebeuren.

Ik kan dus niets vertellen over de hoogte en over de vraag welke regio en welke gemeente getroffen worden. Het is allemaal nog onbekend.

Over de stapeling van de bezuinigingen in de gezinnen bestaan inderdaad zorgen, maar bij de behandeling van de Miljoenennota zal de Kamer zich uitspreken. Dat is inkomenspolitiek en dat is niet aan ons.

Als het transitierapport eenmaal is vastgesteld, zullen wij dat in de commissie bespreken. Daar staat alles in over de vraag of er al dan niet frictiekosten zijn, wie daarvoor verantwoordelijk is en hoe hoog die eventueel zijn. Dan hebben we de feiten op een rijtje en kunnen wij spreken over wat dan bekend is.

De **voorzitter**. Mijnheer Harpe, bent u tevreden met het antwoord?

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Tevreden kan ik natuurlijk helemaal niet zijn. Ik weet dat de gedeputeerde er als wie dan ook achteraan zit, maar het stelt niet gerust. Het lijkt mij heel goed om dit uitgebreid in de commissie te bespreken zodra dat mogelijk is en er nieuwe informatie is. Zorg is er.

De **voorzitter**. Het is heel goed om in de commissie de vinger aan de pols te houden over de gevolgen.

## 26. Moties niet behorend bij een agendapunt

## 27. Motie Zeeland schaliegasvrij

De heer **Van Tilborg** (SP). Voorzitter. Wat valt er nog over schaliegas te zeggen? GroenLinks en de SP vinden dat er nog heel veel over te zeggen is en stellen om die reden deze motie voor. Ik zie menigeen al weer denken dat "ze" weer met een motie komen terwijl we ingehaald zijn door de realiteit. Niets is echter minder waar.

Inderdaad is door de PvdA-fractie in de Tweede Kamer gezegd dat ze onder de huidige, bekende situaties en omstandigheden niet voor proefboringen of boringen naar schaliegas zal stemmen. Dit voorbehoud is ook gemaakt voor het uitkomen van het bij elkaar gesprokkelde publiciteitsrapport van minister Kamp. Het vervolgrapport van de minister moet nog komen. Wat nu als daarin staat dat de gevolgen echt beheersbaar zijn en dat de risico's voor natuur en milieu minimaal zouden kunnen zijn? Ieder weldenkend mens die zich een beetje verdiept heeft in deze materie kan op zijn of haar vingers natellen dat dit rapport of elk positief rapport thuishoort in De Efteling. Dat is namelijk de plaats waar sprookjes thuishoren.

De heer **Colijn** (CU). De heer Van Tilborg zegt dat alles wat de minister heeft gedaan bij elkaar is gesprokkeld en dat hij zijn eigen informatie bij elkaar sprokkelt. Die informatie is anders en kennelijk zijn zijn bronnen ook anders, want hij komt tot een andere conclusie. Het is echter wel een bepaalde vooringenomenheid. De bronnen van de heer Van Tilborg zijn niet vermeld en hij heeft geen wetenschappelijk rapport hierover. Dat is toch niet erg sterk.

De heer **Van Tilborg** (SP). Voorzitter. Ik heb gisteren de hoorzitting voor een groot gedeelte gevolgd. Meer dan 50 hoogleraren hebben hun visie op deze materie gegeven en gisteren werd door enkelen bevestigd dat het rapport uit publicaties uit Amerika en Engeland bestond. Deze publicaties zijn gebundeld en daaruit is dit rapport naar voren gekomen. Meer bewijs kan ik niet leveren.

De heer **Colijn** (CU). Dat is ook logisch, want alleen in Amerika en die andere landen is er ervaring met het boren naar schaliegas. Hier hebben we dat nog niet, dus je zult ergens je

ervaring en wetenschap vandaan moeten halen.

De heer **Van Tilborg** (SP). Ja, dat klopt, mijnheer Colijn. Die ervaringen zijn niet zo best, zo begrijp ik van de geleerden die dat nader bekeken hebben. Kijkt u menig televisieprogramma maar na; dan kunt u daar zelf ook een conclusie aan verbinden.

Inmiddels heeft de minister bekend gemaakt dat het nog zeker anderhalf jaar gaat duren voordat er meer duidelijkheid zal zijn. Eerst moet nog ander geldverslindend onderzoek gedaan worden naar mogelijke boorlocaties.

De heer **Van Haperen** (PvdA). Voorzitter, mag ik een vraag stellen?

De **voorzitter**. De heer Van Tilborg heeft een heel betoog. Dan is het wel goed om hem hierna zijn betoog te laten afmaken. Dan is er alle gelegenheid om nadere vragen te stellen. Maar u hebt een indringende vraag?

De heer **Van Haperen** (PvdA). De heer Van Tilborg spreekt over geldverslindend onderzoek. Dat onderzoek is onderdeel van de MER-procedure. Heeft de heer Van Tilborg vertrouwen in de MER-procedure die op het ogenblik gevolgd wordt? Die MER-procedure heeft er juist toe geleid dat de minister nader onderzoek wil laten doen.

De heer **Van Tilborg** (SP). Inderdaad, dat klopt. Ik moet de heer Van Haperen er gelijk in geven dat de minister daardoor verder wil zoeken. Het belangrijkste feit voor de SP blijft echter dat wordt voorbijgegaan aan de gevaren die er in de manier van boren schuilen, dat wil zeggen het fracken. Voor het grootste gedeelte is bewezen dat dit heel veel risico's met zich brengt en dat het absoluut niet beheersbaar is. Wat dat aangaat, is Amerika een heel ander land dan Nederland. Nederland is veel dichter bevolkt dan Amerika. In Colorado is er een overstroming en in het filmpje op YouTube zie je dat die gatenkaas onderloopt. Dat brengt alleen nog maar veel meer gevaar met zich mee. Nu zullen we hier niet snel overstromingen krijgen, maar het is wel duidelijk dat er reële gevaren aan kleven. Nederland is zo dichtbevolkt dat we geen gatenkaas van onze bodem moeten willen

maken voor een paar centen en voor kortetermijnpolitiek.

Wie het schaliegassprookje een beetje gevolgd heeft, weet ook dat al meer gemeenten zich openlijk uitspreken tegen proefboringen naar schaliegas. Inmiddels zijn er ook al enkele provincies die dit gedaan hebben of nog gaan doen, zoals Noord-Brabant. De volgende week is een speciale Statenvergadering bijeengeroepen over dit onderwerp. Er zal een motie door het CDA worden ingediend, die medeondertekend is door vrijwel alle partijen, behalve de VVD. De kans dat deze motie wordt aangenomen, is dus zeer groot of er moeten zich Thoolse perikelen voordoen dat de coalitie zich ineens terugtrekt. Daar gaan we maar niet van uit.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. Mag ik daar een vraag over stellen?

De **voorzitter**. Ik laat dat toe, maar ik vind het ook wel belangrijk dat de heer Van Tilborg zijn betoog kan afronden. Wellicht zijn er na zijn betoog verschillende vragen en kunnen we die inventariseren. Zullen we het zo doen? De heer Van Tilborg maakt zijn betoog af. Dan blijft hij even staan om de nadere vragen te beantwoorden.

De heer **Van Tilborg** (SP). Het gebied dat in Zeeland in beeld is, is de omgeving van Sint Philipsland en Tholen. Aangezien dit tegen West Brabant aanligt, zijn wij blij dat Brabant zich binnenkort ook schaliegasvrij zal verklaren. Schaliegaswinning gebeurt namelijk niet alleen verticaal, maar juist ook horizontaal.

Minister Kamp heeft inmiddels tot uitstel besloten. Het addertje zit onder het gras of – in dit geval – diep in de bodem: de proefboringen zijn anderhalf jaar uitgesteld en daarna komt er een onderzoek naar alle locaties in Nederland waar proefboringen naar schaliegas kunnen plaatsvinden, dus ook in Zeeland. Na de gemeenteraadsverkiezingen kan alles dus in verhevigde mate doorgaan. Reden temeer voor de Staten van Zeeland, vandaag bijeen, om zich solidair te verklaren met het merendeel van de inwoners – dat geldt niet alleen voor onze Zeeuwen – en zich uitspreken tegen winning van schaliegas.

De **voorzitter**. Door de leden Van Tilborg en Harpe is de volgende motie ingediend:

*Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op vrijdag 20 september 2013;*

*kennis genomen hebbend van de intenties van de minister van Economische Zaken om, mede op basis van het rapport van Witteveen+Bos, na de zomer van 2014 over te gaan tot (proef)boringen naar schaliegas in o.a. Noord-Brabant;*

*constaterende dat:*

- in de Staatscourant van 21 mei 2012 een aanvraag is gepubliceerd voor een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen (schaliegas) in een groot gebied van Nederland;*
- de minister van Economische Zaken op 26 augustus 2013 een presentatie heeft gegeven over het onderzoeksrapport naar de gevaren van schaliegasboringen;*
- uit die presentatie blijkt dat het kabinet concludeert dat boren naar schaliegas veilig kan plaatsvinden;*
- vergroten van de gaswinning bezwaren heeft als het gaat om klimaatverandering, aantasting van landschap en leefbaarheid en een spoedige transitie naar duurzame energie in de weg staat;*
- het mogelijk maken van schaliegasboringen een hindernis vormt voor het verder uitrollen en*

*ontwikkelen van duurzame, schone, hernieuwbare energie;*

- er geen maatschappelijk draagvlak is voor (proef) boring en winning van schaliegas;*

*overwegende dat:*

- de motie "Zeeland schaliegasvrij" om bovenstaande redenen juist vanuit onze provincie moet worden beschouwd als een belangrijk signaal aan het Kabinet, de minister van EZ en de Tweede Kamer om niet te kiezen voor het (proef) boren naar nieuwe fossiele brandstoffen, maar in te (blijven) zetten op toekomstbestendige schone energie;*
- het draagvlak bij (groepen) burgers voor duurzame, schone energie ook in Zeeland bijzonder terrein wint;*
- het (proef)boren naar schaliegas onze provinciale duurzame energiepolitiek ernstig frustreert; en boren naar schaliegas velerlei*

*veiligheidsrisico's met zich meebrengt, o.a. voor de drinkwatervoorziening en de kwaliteit van het grondwater evenals het risico op aardbevingen;*

*kennis genomen hebbend van het standpunt van het college dat schaliegas een fossiele brandstof is en niet past in het duurzaam energiebeleid van de provincie;*

*verzoeken het College van GS om:*

- 1. aan Provinciale Staten op korte termijn een juridisch houdbaar voorstel te doen om de Provinciale Milieuvordering Zeeland (PMV) zodanig aan te passen dat het gehele grondgebied van Zeeland wordt aangewezen tot boringsvrije zone als het gaat om de (proef)winning van schaliegas;*
- 2. daarbij alle overige noodzakelijke PMV-tekstwijzigingen te betrekken die dienstbaar zijn aan de bescherming van het grondgebied van Zeeland tegen ongewenste (proef)boringen naar schaliegas;*
- 3. (extern) advies in te winnen om te bezien of het wellicht opportuun is ook in de Verordening Ruimte provincie Zeeland het (proef)boren naar schaliegas te verbieden;*
- 4. deze motie onder de aandacht te brengen van het Kabinet en de Tweede Kamer vóór zij overgaan tot enige besluitvorming aangaande schaliegas;*
- 5. de Staten schriftelijk te rapporteren over de invulling van de motie vóór vrijdag 11 oktober a.s. in verband met het mogelijke plenaire debat in de Tweede Kamer in week 42 of kort na de Herfstvakantie 2013;*

*en gaan over tot de orde van de dag.*

*Deze motie krijgt nr. 2.*

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. Het valt mij op dat de heer Van Tilborg heel erg hamert op het schaliegasvrij verklaren. Wat is daar nu het effect van? Daar gaat de provincie helemaal niet over en door het Westerscheldedossier weten wij prima wat het betekent als de rijksoverheid ons overrulet. Zet de heer Van Tilborg nu niet een beeld neer, waarin wij ons schaliegasvrij verklaren en de Zeeuwse inwoners veilig zijn – ik ga maar even in zijn redenatie mee – terwijl hij dat helemaal niet waar kan maken?

De heer **Van Tilborg** (SP). De heer Beekman heeft tot op zekere hoogte een punt. Dat wij ergens niet over gaan, wordt echter bij ons niet zo snel gezegd. We kunnen ervoor zorgen dat we er wel over gaan of in ieder geval onze mening daarover uitspreken. Er blijkt een zeer breed maatschappelijk draagvlak om tegen dit onderwerp te zijn vanwege alle gevaren. Als er niets gezegd of gedaan wordt door gemeenten en/of provincies of inwoners, kan Den Haag gewoon zijn gang gaan. In dit geval roepen wij er toch toe op om een statement richting Den Haag te maken door te zeggen dat Zeeland hier absoluut niet blij mee is.

De heer **Oudemans** (CDA). In de Verenigde Staten leverde schaliegas in 2010 600.000 banen op, ongeveer 100 miljard extra bbp en ongeveer 20 miljard – jaarlijks – aan extra belastinginkomsten. Ze verwachten dat dit nog verder toeneemt. Gisteren is tijdens de hoorzitting met betrekking tot Nederland geschat dat het 35 miljard tot 80 miljard overheidsinkomsten kan opleveren. Kennelijk is dat bij de SP klein bier. Klopt het dat SP er zo in zit dat zij nu al zegt ertegen te blijven, zelfs als straks uit onderzoek blijkt dat het ecologisch, economisch en sociologisch verantwoord kan worden gewonnen?

De heer **Van Tilborg** (SP). De vergelijking tussen Amerika en Nederland is mooi. Amerika kiest ervoor om op korte termijn veel geld te verdienen. Natuurlijk zijn er banen mee gemoeid, maar de vraag is hoeveel banen in de toekomst nodig zijn om de rotzooi weer op te ruimen. Daar valt natuurlijk niets over te zeggen. Het is en blijft bewezen dat het reële risico's met zich brengt. Nogmaals, wij zijn een dichtbevolkt land en we moeten gewoon niet willen dat van bepaalde gebieden een gatenkaas gemaakt wordt, met alle risico's van dien en zeker op de lange termijn.

Wij lusten overigens altijd wel een biertje bij de SP en niet alleen bij de SP. Wij zien het echter niet zo; wij zien liever dat het geld dat nu voor de onderzoeken en de zaken rondom schaliegas wordt ingezet in echte duurzame ontwikkeling wordt gestoken. Daar hebben we op de lange termijn veel meer aan.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Ik heb een vraag aan de fractie van de ChristenUnie. Wellicht kunnen zij die met zijn tweeën

beantwoorden. Ik krijg de indruk dat de fractie van de ChristenUnie tegen deze motie zal stemmen. Ik kan het verkeerd hebben, maar het komt zo op mij over. De CU-fractie in de Tweede Kamer is echter heel duidelijk in haar standpunt tegen schaliegas. Heeft de fractie van de CU in deze Staten met mevrouw Dik-Faber gesproken over dit onderwerp? Is zij daar niet van onder de indruk geraakt? Mevrouw Dik-Faber draagt heel goede en zware argumenten aan tegen schaliegas.

De heer **Colijn** (CU). Jawel, er is overleg geweest. Het standpunt van de ChristenUnie in de Tweede Kamer is daarin heel duidelijk. Maar deze motie is een andere zaak. Deze motie lijkt een beetje op "een mens lijdt het meest voor het lijden dat hij vreest". Er moeten nog proefboringen en onderzoek plaatsvinden. Er is helemaal nog geen sprake van dat die proefboringen op het Zeeuwse grondgebied plaatsvinden. Deze motie roept op om nu al verordeningen aan te passen. Zij roept weerstand op tegen deze proefboringen en tegen het onderzoek, dus nog niet eens tegen het echte boren of het winnen. Dat gaat ons op dit moment te ver. Wij hebben nog geen enkel argument gehoord, ook niet in het betoog van de heer Van Tilborg, dat ons daarvan kan overtuigen. Maar we hebben heel goed contact met de fractie in de Tweede Kamer hierover.

De heer **Harpe** (GL). Ik denk dat de ChristenUnie in de provincie Zeeland zich echt in een uitzonderingspositie plaatst ten opzichte van de andere fracties in de provincies.

De heer **Beekman** (CU). Er is nog een belangrijk feit en dat is dat de discussie wat ons betreft daar moet liggen waar zij ook daadwerkelijk gevoerd moet worden, namelijk in Den Haag. Als wij hier een motie schaliegasvrij-verklaren aannemen, terwijl we vooraf al weten dat we dat toch op geen enkele manier kunnen waarmaken, vinden wij het bestuurlijk ook onjuist als Den Haag uiteindelijk anders beslist. Dan is het echt een farce. De heer Harpe, als degene die altijd zo bestuurlijk opereert, had ik daarin toch wijzer geschat.

De heer **Harpe** (GL). Het is opmerkelijk dat het kamerlid van de ChristenUnie alle fracties van Provinciale Staten van de ChristenUnie

bezoekt, want zij wil weten wat er leeft. De heer **Beekman** kan een heel goed voorbeeld nemen aan uw fractie in de Noordoostpolder.

De heer **Beekman** (CU). Dan nog één keer: de ChristenUnie heeft inderdaad in de Tweede Kamer een motie ingediend om het te respecteren als provincies zich schaliegasvrij verklaren. Die motie heeft het in de Tweede Kamer niet gehaald. Had de motie het wel gehaald, dan had ik gezegd dat de heer Harpe een punt zou hebben. Dan hebben wij namelijk daadwerkelijk iets te zeggen. Dat is nu helemaal niet het geval.

De heer **Hijgenaar** (D66). Voorzitter. Ik stel de vraag aan de heer Van Tilborg, omdat wij geen groot voorstander zijn van overheden die elkaar vertellen wat zij moeten doen. Wij zijn van mening dat iedere overheid in overleg met haar burgers die besluiten moet nemen die zij behoort te nemen. Waarom laat de heer Van Tilborg deze zaak niet over aan zijn fractie in de Tweede Kamer? Daar kan toch over schaliegas worden ingebracht wat ingebracht moet worden? Of zijn de fracties het niet eens met elkaar?

De heer **Van Tilborg** (SP). Wij zijn het absoluut wel eens; wij zitten op een lijn met onze fractie in de Tweede Kamer.

De heer **Hijgenaar** (D66). Is die ook van mening dat Zeeland schaliegasvrij verklaard moet worden?

De heer **Van Tilborg** (SP). Zij zijn van mening dat wij als provincie ons daartegen uit mogen spreken, inderdaad.

De heer **Hijgenaar** (D66). Dus zij nemen hun verantwoordelijkheid in dezen niet? Dat moet u doen.

De heer **Van Tilborg** (SP). Onze fractie in de Tweede Kamer neemt haar verantwoordelijkheid zeer zeker wel. Misschien hebt u de hoorzitting gisteren gevolgd, maar ik geloof dat dit verantwoording genoeg is. Daarentegen zijn wij vrij om te zeggen of we het al dan niet eens zijn met ons landelijke standpunt. In dit geval zijn wij dat zeer zeker wel en mogen wij ons als Staten ook uitspreken als schaliegasvrije provincie. Daar zijn wij vrij in.

Aan het adres van de CU-fractie merk ik op dat het leuk is dat het door de hogere overheid zo besloten is en dat wij misschien worden overruled, maar dat wij dan toch ons best hebben gedaan. Als je niets doet, weet je zeker dat er niets gebeurt.

De heer **Van Burg** (SGP). Voorzitter. De heer Van Tilborg heeft het over geldverslindende onderzoeken in Den Haag. Wat ons betreft, is dat absoluut geen geldverspilling. Ook binnen de SGP zijn er mensen die zich zorgen maken over de gevolgen van schaliegas. Als het geld moet kosten om het beter uit te zoeken, is dat des te beter. Dat geld kan beter besteed worden aan zulke dingen. Ik kan heel veel dingen verzinnen waar je geen geld aan hoeft uit te geven. Wij wachten dat onderzoek gewoon af en laten de minister zijn werk doen. Als hij zijn huiswerk niet goed gedaan heeft, mag hij het nog een keer doen. Geen enkel probleem, maar dat wachten we wel even af.

De heer **Van Tilborg** (SP). Natuurlijk kunnen we het onderzoek afwachten. Dat zullen we ook wel moeten in dit geval. We kunnen de minister helaas in dit geval niet dwingen. Maar de minister van Economische Zaken zal in deze crisistijd wel andere dingen aan zijn hoofd hebben dan zich te moeten verdiepen in iets wat in onze ogen straks een dood paard blijkt te zijn, namelijk het gegeven schaliegas. Wij zijn in ieder geval van mening dat het schaliegas geen happy end zal hebben.

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Voorzitter. Ik heb ook nog een vraag aan de heer Van Tilborg. In de motie wordt heel duidelijk als voorwaarde gesteld dat de voorstellen juridisch houdbaar moeten zijn. Mag ik daaruit afleiden dat de heer Van Tilborg zijn verzet opgeeft wanneer blijkt dat het juridisch niet houdbaar is?

Ik heb de hoorzitting van gisteren ook gevolgd. In mijn waarneming was er meer nuance dan de heer Van Tilborg nu naar voren brengt. Wat mij trof, was een opmerking van de heer Cuperus. Hij vertelde moeite te hebben met het a priori tegen te zijn, juist omdat je dan in feite zegt geen behoefte te hebben aan meer kennis. Als je, in het algemeen, geen behoefte hebt aan meer kennis, verarm je ook als maatschappij waarin kennis heel belangrijk is. Ik ken de heer

Cuperus ook als columnist in De Volkskrant. Overigens is De Volkskrant, de linkse pers, een andere mening toegedaan dan de heer Van Tilborg.

De heer **Van Tilborg** (SP). Mocht het zo zijn dat het juridisch niet haalbaar is, dan zullen wij ons verzet zeker niet staken. Dan zoeken we naar andere mogelijkheden. Dit staat voor de SP- en de GL-fractie gelijk aan het kernenergieverhaal. Een kerncentrale is gewoon not done. Heel simpel.

Wat betreft behoefte aan kennis kan je ook energie en tijd steken om kennis te krijgen over duurzame ontwikkeling van onze energie in plaats van het kortzichtig blijven denken aan het verhaal van schaliegas. Het is 5%-6% van wat er ooit in Slochteren gezeten heeft, dus het is echt kortetermijngeld.

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Met deze beantwoording stel ik vast dat de heer Van Tilborg de heer Cuperus niet helemaal begrepen heeft.

De heer **Van Haperen** (PvdA). Voorzitter. Er is een interessante parallel tussen deze motie en de volgende. In beide gevallen gaat het om ingewikkelde projecten, waar twijfels zijn bij technische studies die ten grondslag liggen aan die projecten. In beide gevallen gaat het ook om een procedure waarin het Rijk het bevoegd gezag is. De vraag is of je je daar als Provinciale Staten in wilt mengen. Het zal bekend zijn dat de PvdA twijfels heeft over de toepassing van schaliegas, omdat het op gespannen voet staat met de keuzes in het energiebeleid in de transitie naar duurzame energie. Wij zijn in deze fase dan ook tegen proefboringen, maar wij hebben alle vertrouwen in de MER-procedure die op rijksniveau wordt gevoerd. Die procedure moet recht worden gedaan. De positie die minister Kamp eergisteren heeft gekozen door nader onderzoek te laten doen, bevestigt dat vertrouwen. Wij hebben er in deze fase dus geen behoefte aan om deze motie te steunen.

De heer **Hijgenaar** (D66). Voorzitter. Ik wilde nog een argument uit deze motie aan de orde stellen, namelijk dat het proefboren naar schaliegas onze provinciale duurzame-energiepolitiek ernstig frustrereert. Ik zou graag van de heer Van Tilborg willen weten waarom

hij dat denkt. Kan hij een paar concrete voorbeelden daarvan noemen?

De heer **Van Tilborg** (SP). De voorbeelden zijn in Amerika. Daar ligt de ontwikkeling helemaal stil.

De heer **Hijgenaar** (D66). Neen, mijnheer Van Tilborg, in onze provincie! Dat staat in de motie.

De heer **Van Tilborg** (SP). Ik wil daar een vergelijking maken met Amerika, omdat daar de duurzame ontwikkeling gewoon stilligt en het gewoon dump Prijzen zijn. Dat gaat hier ook gebeuren, omdat er een hogere afname van het zogenaamde schaliegas komt. Dat wordt goedkoop gedumpt en er wordt geen tijd en energie meer gestoken in de ontwikkeling van duurzame energie.

De heer **Hijgenaar** (D66). We hebben het hier wel over het energiebeleid en niet over slechte televisieseries. Waarom zouden wij na moeten doen wat zij in Amerika verkeerd doen? Ik snap het niet.

De **voorzitter**. Tenzij er nog vragen uit de Staten zijn, geef ik gedeputeerde De Reu de gelegenheid hierop in te gaan.

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. Ik wil toch even ingaan op de opmerking van de heer Hijgenaar. Het is heel simpel met energie, want op dit moment ligt de internationale stroomprijs rond vijf cent per kWh. Zodra je tegen heel lage kosten schaliegas opwekt – het zogenaamde fracken – en dat op de markt brengt, duw je daarmee die prijs verder naar beneden. Duurzame energie ligt qua prijs iets hoger, dat wil zeggen zeven à acht cent kWh en dat zal nooit rendabel blijven, zolang je blijft inzetten op fossiele energieopwekking.

De heer **Hijgenaar** (D55). Dat is een heel mooi betoog: duurzame energie is duurder dan fossiele energie. Ik bestrijd dat overigens, want op de lange termijn is fossiele energie duurder omdat zij meer schade aanricht, die wij later ooit moeten oplossen. Voor de korte termijn en voor mensen met een kortetermijnvisie lijkt het echter inderdaad zo. Dat blijft zo, schaliegas of geen schaliegas. De heer Van Dijen moet mij eens uitleggen waarom hij denkt dat

schaliegas goedkoper is dan gewoon aardgas, waar je de kraan maar open hoeft te zetten en het uit de aarde stroomt. Je hoeft niets te fracken of proef te boren, want we hebben het al. Is schaliegas nu echt goedkoper dan aardgas of wordt de markt bedorven door kolen uit Amerika, omdat zij daar liever schaliegas gebruiken?

De **voorzitter**. Mijnheer Hijgenaar, kunt u dit afronden?

De heer **Hijgenaar** (D66). Ik zal het kort houden. Ik denk dat de argumenten van de SP niet kloppen, omdat wij sowieso voor de opgave staan om die duurdere duurzame energie een plek te geven in onze samenleving ten koste van fossiele energie.

De **voorzitter**. Ik geef de heer Harpe de gelegenheid een opmerking te maken, waarna ik het woord geef aan de gedeputeerde. Daarna kijken we of er nog behoefte is om nader te reageren.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Ik reageer graag op de opmerkingen van de heer Van Haperen die nogal hamert op de MER-studie. Er zijn diverse MER-studies in dit land geweest -- ik hoef alleen maar te verwijzen naar de gasboringen in de Waddenzee, die niet zijn uitgekomen. Een MER-studie is bovendien geen beslisdocument; het is een advies. Je kunt je nooit verlaten op een MER-studie, want vaak komt er toch wat anders uit.

Gedeputeerde **De Reu** (GS). Voorzitter. Strikt genomen, wordt in de motie iets gevraagd aan GS. Ik zal daar dadelijk antwoord op geven, maar ik wil onze argumentatie op voorhand geven. Ik neem overigens aan dat de SP met "schaliegasvrij" niet bedoelt dat we het schaliegas er eerst echt uit moeten halen, zodat we echt schaliegasvrij zijn!

De heer **Van Tilborg** (SP). Nee.

De **voorzitter**. Dat is een duidelijk antwoord.

De heer **De Reu** (GS). Dan is dat duidelijk, want dan kan ik het antwoord daarop aanpassen! Daarbij hoort ook de vraag naar het standpunt van GS met betrekking tot schaliegas. We hebben daar nooit een

expliciet standpunt over ingenomen. Wel kan uit het Omgevingsplan en uit het beleidsplan Energie en klimaat worden afgeleid dat wij daar heel kritisch tegenover staan. In het Omgevingsplan staat dat de provincie kritisch tegenover de winning staat. Uit de argumentatie met betrekking tot energie, waarbij wij kiezen voor hernieuwbare energie, kan ook worden afgeleid dat het niet onze voorkeur geniet. Dat is dus af te leiden uit de beleidsnota's die de Staten eerder hebben vastgesteld.

Ik heb ook eerder gezegd dat wij grote zorgen hebben over de ontwikkelingen in de Verenigde Staten en Canada met betrekking tot schaliegas. Ik vind dat van belang, omdat dit ook deel uitmaakte van de discussie naar aanleiding van de motie. Ik beschouw dat niet alsof het gaat om miljarden, klein bier of korte termijn dan wel langere termijn; de zorgen die heel concreet bij ons leven met betrekking tot Zeeland zijn dat multinationals die in Zeeland gevestigd zijn wellicht niet meer in Zeeland maar in de Verenigde Staten zelf investeren vanwege de energieprijzen in Nederland. Los van de vraag of men voor of tegen de winning van schaliegas is, is dit de grote zorg van GS. Wij zijn overigens niet van mening dat door een eventuele winning van schaliegas in Nederland de energieprijzen drastisch zal dalen. Maar dat is een beetje gissen, omdat de winning van schaliegas in Nederland -- naar wat nu bekend is -- in ieder geval veel duurder zal zijn dan in de Verenigde Staten. Die kanttekening wil ik er graag bij maken. Feit is overigens dat door een Engels bedrijf een vergunning is gevraagd om proefboringen te doen. Dat is de aanleiding van de discussie, de standpunten en de hoorzitting. Dat geldt ook voor Zeeland, omdat de overheid de gemeente Tholen heeft aangewezen als opsporingsgebied voor schaliegas. De gemeente weet dat ook. Wij hebben daarover gecommuniceerd, maar dat wil nog niet zeggen dat daar ook proefboringen dan wel winning van schaliegas zal plaatsvinden. Is dat nu daadwerkelijk allemaal wat op de kaartjes van TNO is te zien? Ik denk af en toe dat zij het lijntje iets te ruim hebben getekend, maar het zou zomaar kunnen. Ook daar weten we dus niet zeker of dat echt het geval is.

In de motie wordt concreet gevraagd of wij een voorstel willen doen om de provinciale milieuverordening aan te passen en allerlei



tekstwijzigingen aan te brengen, die leiden tot een "schaliegasvrij" Zeeland. Er zijn twee redenen waarom wij dat niet willen doen.

Op dit moment, afhankelijk van het nader onderzoek van de minister, weten wij inderdaad niet hoe risicovol proefboringen naar dan wel winning van schaliegas zullen zijn. Zouden wij ons voor lange tijd schaliegasvrij verklaren, dan zouden wij altijd moeten zeggen dat wij tegen waren, ook als de technologie in de toekomst anders wordt. Dat zou een toevoeging van de SP- en de GL-fractie kunnen zijn, want dat lijkt ons een verstrekkend gevolg van een eventuele verklaring van een "schaliegasvrij" Zeeland.

In de tweede plaats hebben wij daar niets in te zeggen. In de discussie is daarop al een aantal keren door de fracties gewezen. Wij kunnen onze milieuverordeningen en onze omgevingsplannen aanpassen en dat ook melden aan de minister, maar het is volstrekt duidelijk dat de rijksoverheid in het kader van de Mijnbouwwet besluit of daadwerkelijk proefboringen en boringen kunnen plaatsvinden. Die bevoegdheid heeft zij. Natuurlijk kan je signalen afgeven. Ik heb van de heer Van Tilborg ook begrepen dat dit ook de bedoeling is, maar dan zou hij een andere motie moeten indienen, namelijk een motie als signaal naar Den Haag. Strikt genomen vraagt hij nu aan GS om die vragen niet in positieve zin te beantwoorden.

De **voorzitter**. In de eerste termijn zijn al diverse argumenten gewisseld, maar wil de indiener reageren op wat tot nu toe is ingebracht?

De heer **Van Tilborg** (SP): Voorzitter. Over de vraag of de provincie al dan niet de bevoegdheid heeft, is aangegeven dat ook wordt gekeken naar draagvlak in de maatschappij. Ik wijs in dit verband op de discussie over CO<sup>2</sup>-opslag in Barendrecht, toen ook werd gekeken naar draagvlak. Voor de winning van schaliegas is het draagvlak in Nederland op dit moment vergelijkbaar met heel dun ijs, net zo dun als het lijntje tussen een proefboring en de uiteindelijke winning. Als de proefboring heeft plaatsgevonden en er een mogelijkheid is om het gas te winnen, moet de vergunning ook worden afgegeven. Dat bleek gisteren ook tijdens de hoorzitting.

Er zit dus weinig tot geen verschil meer tussen een proefboring en de uiteindelijke winning.

De heer **De Reu** (GS). Voorzitter. Ik vind het altijd lastig om evidence-based draagvlak vast te stellen. Ik heb de indruk dat het in de gemeente Boxtel heel anders ligt dan in gemeenten waar het helemaal niet aan de orde is. Dat hebben we ook met windmolens en dergelijke, not in my backyard. Ik weet dus niet hoe het zit met het draagvlak. Ik heb daar ook geen onderzoeken naar gezien, maar dan nog meen ik dat strikt genomen de motie met het verzoek aan GS daar niet over gaat. Ik heb dat voldoende aangegeven.

De **voorzitter**. Wij gaan over tot stemming. De heer Hijgenaar wil een stemverklaring afleggen.

De heer **Hijgenaar** (D66). Voorzitter. Alles van waarde is weerloos, zo zei Lucebert. Ik waardeer deze poging van de indieners van deze motie om ons milieu te beschermen, maar zij hebben een aantal zaken in deze motie gezet waarmee wij echt niet kunnen instemmen.

Allereerst gaan we weer een andere overheid vertellen wat zij moet doen. Daar is D66 niet voor; wij zijn ook in die overheid vertegenwoordigd en onze vertegenwoordigers daar weten wat ze te doen staat.

In de tweede plaats wordt een tamelijk uitgebreide ambtelijke actie opgesteld voor iets wat nauwelijks succes kan hebben. Wij hebben de gedeputeerde gehoord en wij delen zijn mening.

In de derde plaats spreekt deze motie zich niet uit tegen de ecologische nadelen van schaliegas, maar tegen de winning van schaliegas in het algemeen. Op enig moment is dat misschien op een goede manier te doen en dan is D66 daar niet per se op tegen in een transitie naar duurzame energie. Wij moeten er dan ook onmiddellijk weer mee stoppen als wij die transitie voltooid hebben.

Om deze redenen zullen wij tegen deze motie stemmen.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. De argumentatie van de heer Hijgenaar is eigenlijk ook de onze. Ik hoef die niet te herhalen.

De motie nr. 2 van de leden Van Tilborg en Harpe over het "schaliegasvrij" verklaren van de provincie Zeeland, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP en GroenLinks voor deze motie hebben gestemd.

## 28. Motie van het lid Robesin over opslibbing ontpolderde Hedwigepolder

De heer **Robesin** (PvZ). Voorzitter. Voordat ik de motie opslibbing ontpolderde Hedwigepolder indien, wil ik graag nog een opmerking maken.

Geld om in onze provincie de primaire waterkeringen in een solide conditie te houden, met andere woorden de waterveiligheid van de Zeeuwen te garanderen, is er blijkbaar niet of onvoldoende. Ik wijs in dit verband op de discussie over de gang van zaken bij de stormvloedkering met allerlei zaken die daar verband mee houden. Wel zijn er vele miljoenen beschikbaar om zelf veilige Deltadijken door te steken en een vruchtbare en voor de natuur zeer waardevolle polder vol te laten lopen met zeewater, dat ook nog eens vol vervuild slib zit.

Voorzitter. U begrijpt het al, het gaat weer eens over de veelbesproken en zo langzamerhand wereldberoemd geworden Hedwigepolder. Maar het is wel hoog nodig dat het er weer over gaat, ook al hebben velen de buik absoluut vol van dit dossier. Het moet maar. Er is namelijk sprake van een onverwachte "breaking news"-ontwikkeling, waarvan ik als voorzitter van de Statenfractie van PvZ en Peter van Dijk als voorzitter van de Statenfractie van de PVV sinds kort wetende zijn, overigens volslagen los van elkaar. Wij hebben elkaar opgezocht, we hebben overlegd en kwamen, gelet op de ernst van de zaak, tot het besluit om vandaag gezamenlijk in actie te komen met een motie.

We hadden al geruime tijd de nodige aanwijzingen, maar sinds afgelopen donderdag – gisteren dus – zijn wij in het bezit van een kersvers uniek onderzoeksrapport – het eerste in Nederland --- waaruit duidelijk blijkt dat de verwachte opslibbing van een ontpolderde Hedwigepolder aanzienlijk sneller en intensiever zal gaan dan genoemd in het

MER-rapport bij het Rijksinpassingsplan. Daarin wordt een centimeter opslibbing per jaar acceptabel genoemd, maar dan is het wel noodzakelijk om regelmatig en structureel een laag vervuild zand af te graven dan wel op termijn een nieuwe polder prijs te geven aan het zoute getij. Anders, aldus de MER, kan onmogelijk aan de natuurafspraken worden voldaan. Deze constatering was voor de fractie van de SGP in de Tweede Kamer op zichzelf al voldoende reden om helemaal af te zien van de exercitie Ontpoldering Hedwigepolder.

De toekomstige situatie zal echter aanzienlijk negatiever uitpakken dan die ene centimeter. De opslibbing van een ontpolderde Hedwigepolder is tot dusverre wel erkend, maar er is nooit onderzoek naar gedaan, zeker niet op onafhankelijke en wetenschappelijke basis. Het onderzoeksrapport dat ik hier in handen heb, is wetenschappelijk en spreekt maar liefst over 5-10 cm opslibbing per jaar. Dat betekent dat de Hedwigepolder naar mijn eigen berekening in ongeveer vijftien jaar volledig is opgeslibd en de gedaante krijgt van het naburige Verdrongen Land van Saeftinghe, maar ik kan ernaast zitten.

De **voorzitter**. Door de leden Robesin en Van Dijk is de volgende motie ingediend.

*Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op vrijdag 20 september 2013;*

*constaterende dat:*

- *met de beoogde inrichting van een Intergetijdengebied Hedwige/Prosperpolder wordt gestreefd naar een zo groot mogelijk, duurzaam slik- en schorgebied met een maximale kans op ontwikkeling van een dynamische sedimentatie/erosie-situatie door middel van een eenmalige ingreep, waarna het systeem de vrijheid krijgt zichzelf te ontwikkelen binnen een aantal randvoorwaarden;*

- *artikel 6, lid 1 van de Habitatrictlijn voorschrijft dat er "passende maatregelen genomen dienen te worden om verslechtering van het ecosysteem (laagdynamiek) in de Westerschelde tegen te gaan dan wel tot staan te brengen";*

- *het blijkt dat de Hedwigepolder, na het binnenlaten van het zoute water, zal opslibben. Het effectenonderzoek in de definitieve MER "Intergetijdengebied Hedwige-/Prosperpolder" erkent dat, maar acht een opslibbing van maximaal 1 centimeter gemiddeld per jaar acceptabel, indien er extra onderhoudsacties structureel worden uitgevoerd;*

- *opslibbing van een ontpolderde Hedwigepolder altijd erkend is, maar nooit wetenschappelijk onderzocht;*

- *pas zeer recent de mate van te verwachten opslibbing op wetenschappelijke basis en volgens de nieuwste rekenmodellen werd geanalyseerd, waarbij is vastgesteld dat de opslibbing aanzienlijk sneller en intensiever zal verlopen dan verwacht en jaarlijks zeker 5 tot 10 centimeter zal zijn.*

*overwegende dat:*

- *op basis van bovenvermeld rapport mag worden verondersteld dat met de ontpoldering van de Hedwigepolder de beoogde natuurdoelstellingen ten behoeve van de laagdynamiek in het estuariene stelsel van de Westerschelde uiteindelijk niet verwezenlijkt kunnen worden;*

- *de provincie Zeeland de regierol heeft in het uitvoeringsproces van het RIP Hedwigepolder en als zodanig haar verantwoordelijkheid dient te nemen;*

*dragen het college van GS op:*

- *de medewerking aan het RIP Hedwigepolder tijdelijk op te schorten en eerst de voorliggende actuele onderzoeksresultaten met betrekking tot de verslibbing na ontpoldering, nauwkeurig te bestuderen om vervolgens een (eigen) schriftelijke reactie, met conclusies, te presenteren aan Provinciale Staten, ter behandeling in de Commissie REW,*

*en gaan over tot de orde van de dag.*

Deze motie krijgt nr. 3

De heer **Van Haperen** (PvdA). De heer Robesin zegt dat het gebied in vijftien jaar is volgeslibd. Ik heb dat rapport overigens niet,

maar wat zegt het MER-rapport daarover? Kan de heer Robesin dat ook zeggen?

De heer **Robesin** (PvZ). Het MER-rapport heeft het over 1 cm per jaar, als acceptabel.

De heer **Van Haperen** (PvZ). Ik heb het MER-rapport van de week ook nog even gelezen. Ik heb ook gelezen dat het uiteindelijk tot een bepaald niveau opslibt en dat dit niveau in vijftien jaar wordt bereikt.

De heer **Robesin** (PvZ). Nee, dan begrijpt u mij verkeerd, mijnheer Van Haperen. Als dit onderzoeksrapport vaststelt dat de opslibbing vijf tot tien keer erger is dan de MER bij het Rijksinpassingsplan aangeeft, is mijn conclusie dat binnen twee decennia de Hedwigepolder volledig is opgeslibd, zodanig dat er geen intergetijdenbeweging meer is. Om laagdynamiek te hebben in het estuarium heb je de beweging van twee kanten nodig en dat zal dan niet meer lukken.

De heer **Van Haperen** (PvdA). Zegt het MER-rapport op dat punt iets anders?

De heer **Robesin** (PvZ). Nee. Het MER-rapport erkent dat opslibbing best eens een obstakel kan zijn. Maar hier hebben we een heel serieus onderzoeksrapport met een conclusie die vele malen negatiever is. Overigens heeft de MER-commissie dit rapport nog niet, maar dat komt wel. Is dat voldoende beantwoord, mijnheer Van Haperen? Dank u wel.

Voorzitter. Dit onderzoeksrapport spreekt over een opslibbing van 5-10 cm per jaar. Dat is vijf tot tien keer zo veel als de MER-verwachting luidt. Daarmee zou de polder in enkele decennia en – nogmaals – waarschijnlijk nog veel eerder veranderen in een triest modderlandschap met hier en daar wat riet als enige stoffering. Eén grote en vervuilde slibbak: is dat dan de beoogde estuariene natuur? Laten Provinciale en Gedeputeerde Staten dat vooruitzicht zonder meer realiteit worden omdat het Rijk – kabinet en Kamer – dat heeft opgelegd?

We kunnen die mislukking onmogelijk zomaar laten passeren, al was het alleen al vanwege de Habitatrichtlijn Natura 2000, die eist dat de maatregelen die worden gekozen om tot verbetering van de estuariene natuur in

de Westerschelde te kunnen komen – dus om het hele ecosysteem op te krikken – niet onredelijk en onevenredig mogen zijn. Zo staat het er letterlijk. De Europese Commissie onderschrijft dat en die gaat over de beoordeling, achteraf en niet vooraf. Zij zal in mijn optiek kachelhout maken van de zaak en met de vuist op tafel eisen – dat is trouwens al een paar keer gebeurd – dat er nieuwe maatregelen komen, in een andere polder op een andere plek langs de boorden van de Westerschelde. De oorspronkelijke zoekgebieden zijn immers formeel nog lang niet van de baan. Daar is nooit een beslissing over genomen.

Als Zeeuwse volksvertegenwoordigers hebben we collectief in moties vastgelegd dat dit nooit meer mag gebeuren. Hoe verhoudt zich dat dan? Hoe gaan we daarmee om? Laten wij dat soms helemaal aan het Rijk over, de bevoegde autoriteit? Natuurlijk niet. Het is Zeeuws grondgebied. Het gaat om onze provincie, het gaat om onze Zeeuwse belangen en de toekomst van deze prachtige provincie. Die laten we toch niet onder de modder verdwijnen?

Voorzitter. Ik heb het al eens eerder aangegeven in deze zaal en men zal wel verzuchten dat ik weer met mijn Antwerpen-verhaal kom, maar nu is het toch wel heel erg duidelijk. Er komt een vierde verdieping aan, al praat de Antwerpse havenbestuur Marc van Peel liever over “het optimaliseren van de maritieme bereikbaarheid van het Antwerpse havengebied”. Zo drukt hij zich uit en hij wil het woord “verdieping” niet meer horen. Intussen wordt er volop aan gewerkt. Dat zal het verslibbingsproces van een ontpolderde Hedwige nog in een hogere versnelling zetten. Dat zal ook uit het rapport blijken. De getijdenhaven Deurganckdok slibt op dit moment heel sterk op. Dat is inherent aan de onnatuurlijke ligging van dat dok. Het is duidelijk dat door de opslibbing in het project Hedwige-Prosperpolder – dat moeten we als een geheel zien – dit plan een zeer bedoelde functie heeft in de beperking van het miljoenenverslindende baggeronderhoud van deze en de toekomstige haven Saeftinghedok. Maar dan wordt het nog veel erger. Het gaat om ontpoldering ten dienste van het economisch belang van Antwerpen. Daar gaat het om. Wij wisten dat natuurlijk allang, maar

met dit rapport wordt dat nog eens extra onderstreept.

Voorzitter. Ik wil de heer Van Dijk, fractievoorzitter van de PVV, vragen u een exemplaar van het rapport te overhandigen.

De heer **Van Tilborg** (SP). Voorzitter. Ik hoor de heer Robesin praten over Zeeuwse grond. Zijn betoog spreekt de SP natuurlijk heel erg aan en wij zijn en blijven ook tegen ontpoldering. Zojuist heeft de PvZ toch tegen onze motie gestemd en dat is en blijft toch ook Zeeuwse grond.

De heer **Robesin** (PvZ). Ja, maar dat is vanuit een heel andere benadering van een heel ander vraagstuk! Dat is ook veel minder erg dan de ontpolderde Hedwigepolder! Grapje, grapje!

De **voorzitter**. Ik stel eerst het college van GS in de gelegenheid, op deze motie te reageren.

De heer **Aalfs** (D66). Ik heb nog een prangende vraag aan de heer Robesin.

De **voorzitter**. Dat kan.

De heer **Aalfs** (D66). Bij “breaking news” gaat hij uit van versnelde aanslibbing. Nu, dat zij zo, maar betekent dit dat het ook hoger is, hoger dan wij gewend zijn in het land van Saeftinghe?

De heer **Robesin** (PvZ). Ja, stukken hoger.

De heer **Aalfs** (D66). Hoe veel hoger?

De heer **Robesin** (PvZ). In het MER-rapport wordt een centimeter acceptabel geacht. Het gaat in de hoogte en de breedte natuurlijk, maar het gaat om de hoogte. Ik heb geprobeerd, duidelijk te maken dat de beoogde interactie in het getij geblokkeerd wordt. Een deskundige van Rijkswaterstaat in deze zaal zit heftig “neen” te knikken, maar zo is het wel. De bewegingen kunnen niet van één kant komen; die moeten van twee kanten komen. Maar u krijgt de kans om het rapport te lezen en we zullen het er nog over hebben.

De heer **Beekman** (CU). Ik hecht eraan om op een ander punt helderheid te krijgen. Waarom doet de heer Robesin dat op dit moment? Wil

hij in zijn motie het college opdragen om de medewerking aan het Rijksinpassingsplan tijdelijk op te schorten? Als ik het goed heb begrepen – corrigeer mij als dat niet zo is – gaat het om een Rijksinpassingsplan, waar EZ het bevoegd gezag is. EZ stelt een plan vast met een onderbouwing en daar kan iedereen op reageren. Vervolgens is het bevoegd gezag verplicht om daar weer een reactie op te geven en dan wordt het definitief door de Tweede Kamer vastgesteld. Als je niet tevreden bent of het ermee oneens bent, kan je nog naar de Raad van State gaan. Ik had het logischer gevonden dat hij het rapport had meegestuurd met een zienswijze, waardoor EZ daarop in eerste instantie had kunnen reageren. Daar zitten de deskundigen. Ik ben geen morfoloog en ik kan dat heel moeilijk beoordelen. Daar kunnen zij erop reageren. Ook bestuurlijk vind ik het een beetje een onhandig moment, maar de heer Robesin zal er vast een verklaring voor hebben.

De heer **Robesin** (PvZ). Ja, daar heb ik een verklaring voor. Ik vind het een heel goede vraag van collega Beekman: waarom nu dit rapport? Dit rapport is net afgerond en verschenen. Dat is een van de redenen. Ik heb het, dus waarom zou ik het hier niet kenbaar maken? Maar als we het inderdaad langs het bestuurstraject bekijken, dan heeft de heer Beekman gelijk. Maar als het hier niet aan de orde was gekomen of zou komen, zou ik er grote zorgen over maken dat het “verdrinkt” of “opslibt” in de MER-procedure.

Alle zienswijzen worden bij de provincie serieus bekeken en ongetwijfeld zal dit rapport deel gaan uitmaken van een ingebrachte zienswijze. Dan hoop je – maar je weet het niet zeker – dat de MER-commissie daar wat mee doet. Het is namelijk al eerder opgemerkt dat niet alles wat de MER-commissie vaststelt en concludeert absolute wijsheid is. Dat is nog maar de vraag. Ik ben alleen bang dat dit rapport straks ergens in de onderste la in Den Haag verdwijnt en nooit meer bovenkomt als Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten hier geen kennis van nemen. De rest kan men zelf invullen. Ik heb er dus goede redenen voor om het vandaag hier naar voren te brengen. Ik heb het zo veel mogelijk met alle leden gecommuniceerd. Het is een ernstige zaak. Laten we hopen dat de MER-commissie er nog serieus kennis van neemt tijdens de periode

dat zienswijzen kunnen worden ingebracht, die tot 30 september loopt. Dat is juist mijn boodschap: ik wil dat wij als Staten er bij het college op aandringen dat er absoluut aandacht aan wordt gegeven. Anders hadden we nooit geweten en nooit gehoord.

De heer **Pauwels** (CDA). Voorzitter. Ik heb een zeer korte vraag aan de heer Robesin. De regie, de uitvoering van het plan ligt bij de provincie. De provincie moet uitvoering geven aan de eisen die gesteld zijn. Op bladzijde 2 van zijn motie schrijft de heer Robesin dat tijdens de opschorting van de regie de tijd moet worden genomen om het rapport te bestuderen en te kijken of alles wat erin staat nog hout snijdt. Maakt hij zich er geen zorgen over dat het Rijk de uitvoering op zich neemt? Dan hebben we een ander probleem, want wat blijft er nog over van de regie van de provincie Zeeland?

De heer **Robesin** (PvZ). Ook dit is een heel goede vraag. Daar heb ik ook over nagedacht, vooral de laatste dagen. Ik krijg namelijk van verschillende kanten precies het signaal zoals de heer Pauwels het nu formuleert. Daarom wil ik straks in de schorsing even overleggen met de fractievoorzitters over de manier waarop we dit gaan doen, namelijk om de regierol even op nul te zetten en eerst dat rapport te bekijken. Misschien moeten we het dictum van de motie wat anders formuleren.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Ik krijg graag even een verduidelijking. We kennen allemaal het enthousiasme van de heer Robesin, maar hij zegt nu dat we in de schorsing even gaan kijken hoe wij dat met zijn allen gaan doen. Daar herken ik mijzelf wat GroenLinks betreft niet in. Ik was niets van plan. Ik weet niet of er anderen zijn die wel wat van plan zijn, maar de formulering is wat ruim genomen.

De heer **Robesin** (PvZ): Mijnheer Harpe, ik vind dit eerlijk gezegd een beetje flauw. Ik weet dat die passage in het dictum gevoelig ligt. Ik wil het er met de collega's over hebben. Voor ons is het geen breekpunt; de boodschap is dat er heel serieus en heel nauwgezet naar het rapport wordt gekeken, dat ook wordt uitgesproken dat het hier op het Provinciehuis gebeurt en dat we niet gaan zitten wachten tot

Den Haag daar misschien met een reactie op komt.

De **voorzitter**. Ik denk dat dit punt helder is. Eerst zal gedeputeerde Schönknecht kort reageren en daarna zullen wij even kort schorsen.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voorzitter. Het is goed dat er zo'n rapport ligt. Ik ben de heer Robesin zeer erkentelijk dat hij dit via deze weg bij ons heeft gebracht. Ongetwijfeld zal dat ook voor andere onderwerpen komen. De fase van terinzagelegging en het indienen van zienswijzen is er juist voor bedoeld om dit soort zaken boven tafel en op tafel te krijgen en te behandelen. Het lijkt mij echter niet goed om er een element uit te lichten en daarom anders om te gaan met de ene zienswijze dan met de andere.

De fase van terinzagelegging en het indienen van zienswijzen vindt plaats onder het bevoegd gezag van de staatssecretaris. De heer Beekman zei het al. Als de provincie zegt tijdelijk niet mee te doen in dit proces, gaat het gewoon verder maar dan zonder Zeeland. Gelet op de eerdere besluitvorming in januari jongstleden is dat een merkwaardige stap en ook niet zonder risico's. Dan lopen we het risico dat we voor het gehele natuurpakket, inclusief het middengebied, buitenspel komen te staan. Het lijkt mij juist verstandig, die regie te blijven voeren en ervoor te zorgen dat dit rapport serieus wordt genomen en goed wordt behandeld. Dat kunnen we ook vanuit onze regierol doen.

Inhoudelijk hebben we nog niet helemaal kennis genomen van het rapport. Per dag komen tientallen zienswijzen binnen. De MER is gebaseerd op wetenschappelijke modellen en expert judgment. Dit rapport zegt recentere modellen te gebruiken, ook het expert judgment. In het kader van de beantwoording van de zienswijzen zal de vraag beantwoord moeten worden wat de beste schatting is en wat die betekent voor de beoogde natuurdoelen. Dat zal in een breder verband dan alleen de opslibbing bekeken moeten worden.

Ik kan garanderen dat wij erop toezien dat dit rapport serieus zal worden behandeld, maar wij vinden het van groot belang dat de regierol in deze zaak bij de provincie blijft.

De **voorzitter**. Zojuist heeft de heer Robesin het verzoek gedaan om even te schorsen. Mijnheer Robesin, wilt u dat nu of later?

De heer **Robesin** (PvZ). Voorzitter. Ik wil eerst een opmerking maken aan het adres van mevrouw Schönknecht. Zij heeft gelijk als zij zegt dat de regierol belangrijk is om aan de knoppen te kunnen blijven zitten, maar ik doe een appel op de verantwoordelijkheid van de provincie Zeeland in die regierol. Er mag niet gezegd worden dat die regierol daar nu even niet om gaat en dat ze dat in Den Haag maar moeten bekijken. Nee, hier! De gedeputeerde heeft een zware verantwoordelijkheid als regisseur in het proces. Zij moet de Staten kunnen garanderen dat zij daar ook heel zorgvuldig mee omgaat. Ik ben al blij van haar te horen dat zij ook van plan is om dat te doen.

De heer **Aalfs** (D66). Vertrouwt mevrouw Schönknecht de MER?

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Ja. De MER-commissie bestaat in mijn beleving uit heel deskundige mensen en zij zullen zeer deskundig omgaan met dit rapport. Dat kan niet anders; dat is bij wet zo geregeld. Bovendien hebben we ook als uiterste orgaan de Raad van State. Er is namelijk nog een hele procesgang te gaan. Het Rijksinpassingsplan ligt nu ter inzage en zienswijzen kunnen worden ingediend. Tegen november zal er een nota van zienswijzen komen. Daarna volgt de bestuurlijke besluitvorming, in januari de vaststelling op de terinzagelegging en begin volgend jaar wordt daarop weer een nota van zienswijzen gemaakt. Uiteindelijk besluit de Raad van State of alles voldoende gewogen en berekend is.

De heer **Aalfs** (D66). Dank u wel. Dezelfde vraag zal ik in een later stadium ook aan de heer Robesin stellen.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Ik krijg graag nog een verduidelijking van de gedeputeerde. Zij zegt dat het uit handen geven van de regierol gevolgen kan hebben. Doelt zij dan ook op de financiële gevolgen die aan dit project verbonden zijn?

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Nee, dat bedoel ik niet. Ik bedoelde dat als het toch moet gebeuren het goed is dat Zeeland over Zeeland gaat. Dat hebben wij juist in deze Statenzaal besloten. Wij kijken wat goed is voor Zeeland. Wij hebben de kennis en de knowhow van dat gebied en wij kunnen dat gebied ook het beste mede inrichten. Dat is onze regierol, maar ook moeten wij de voortgang van het proces bewaken.

De heer **Van Haperen** (PvdA). Voorzitter. Ik zou graag de inhoudelijke discussie met de heer Robesin aangaan over het MER-rapport en het rapport dat hij nu heeft, maar dat wij nog niet gezien hebben. In zijn presentatie stelt hij namelijk een aantal zaken, waar op zijn minst vraagtekens bij zijn te zetten. De vraag is echter of we die discussie hier moeten willen voeren. De provincie heeft de rol van regisseur op zich genomen. Er is een bepaalde inspraakprocedure en ik onderschrijf het punt van de gedeputeerde dat dit rapport in die procedure moet worden ingebracht. Die is daarvoor en daarin kan het rapport naar waarde worden geschat. De heer Robesin licht dat rapport er nu uit, omdat hij bang is dat het in die procedure ondergeslibd raakt. Ik ben er echter bang voor dat andere aspecten die ook relevant zijn onrecht wordt gedaan als je er één rapport uitlicht. Ik vind het dus zeer juist dat gedeputeerde zegt dit rapport zorgvuldig te willen bekijken en daaraan verder recht te doen in de procedure. Ik beschouw dat als een toezegging die in feite ook recht doet aan de motie, die daarmee naar mijn mening overbodig is.

De vergadering wordt van 11.05 – 11.15 uur geschorst.

De **voorzitter**. De schorsing was door de heer Robesin aangevraagd. Mijnheer Robesin?

De heer **Robesin** (PvZ). Voorzitter. Wij hebben tijdens de schorsing heel verstandig en goed overlegd. De gedeputeerde heeft eigenlijk al een duidelijke toezegging gedaan dat de strekking van de motie wordt overgenomen. Wij zien af van de opmerking in het dictum over de regierol. De argumentatie van de gedeputeerde was volstrekt duidelijk. Ik wil alleen nog even benadrukken dat de gedeputeerde met haar toezegging bedoelt te

zeggen dat dit rapport absoluut de aandacht heeft, dus buiten de MER-procedure. Natuurlijk gaat het straks de MER-procedure in, maar los van de MER-procedure zal het provinciaal bestuur daar extra aandacht aan geven, juist vanuit zijn regierol. De gedeputeerde neemt haar verantwoordelijkheid door daar heel strak naar te kijken. Zij zal dat blijven doen en zij zal het proces blijven volgen. Het kan op enig moment nodig zijn om de Staten te informeren en zij zal dat in de commissie REW doen. In Den Haag zal zij extra aandacht vragen voor de bevindingen van dit rapport. Ik krijg daarop graag een reactie van de gedeputeerde.

De **voorzitter**. Ik geef het woord aan de gedeputeerde.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. De heer Robesin zegt dat de term “opschorten” uit de motie is verdwenen. Mag ik daaruit de conclusie trekken dat de motie is ingetrokken?

De heer **Robesin** (PvZ). Afhankelijk van de reactie van de gedeputeerde zullen wij beslissen of wij de motie doorzetten of niet.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voorzitter. Het klopt wat de heer Robesin zegt, namelijk dat in de schorsing goed en constructief overleg is gevoerd. Ik ben er blij mee dat hij al uit mijn eerste antwoord al de indruk heeft gekregen dat wij er heel serieus mee omgaan, want dat doen wij natuurlijk ook. Er ligt hier een wetenschappelijk rapport en dat zegt nogal wat. Wij gaan daar heel serieus mee om. Die toezegging heeft de heer Robesin van mij. Ik zeg eveneens toe dat ik u op de hoogte zal houden als er iets bijzonders is.

De heer **Robesin** (PvZ). Mevrouw Schönknecht, als u spreekt over “u” bedoelt u de Staten?

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Ja. Ik ben beleefd opgevoed en “u” zijn Provinciale Staten.

De heer **Robesin** (PvZ). Het is toch eigenlijk te gek dat ik het vraag!

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Ja, dat vind ik ook een beetje.

De **voorzitter**. Mijnheer Robesin, betekent dit dat u met deze toezegging de motie intrekt?

De heer **Robesin** (PvZ). Voorzitter. De toezegging van mevrouw Schönknecht is ook de bedoeling van de motie. Daarmee kan geconstateerd worden dat de motie is overgenomen. Voor mij is de toezegging helemaal in lijn met de motie voldoende. Wij zijn bereid om de motie in te trekken.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voorzitter. Ik dank de Staten voor dit vertrouwen.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Ik denk dat de gedeputeerde een grote denkfout maakt. Zij bedankt de Staten, maar laat zij mij daar alsjeblijft niet bij rekenen. Ik vind dit een wanvertoning. Ik zal daarop een korte toelichting geven.

Met de toezegging van de gedeputeerde wordt dit rapport uit de procedure getrokken.

De **voorzitter**. De motie op stuk nr. 3 van het lid Robesin is ingetrokken en maakt daarmee geen onderdeel van de beraadslaging meer uit. Mevrouw Schönknecht heeft gezegd wat zij heeft gezegd, niet meer en niet minder. Dat was voor de heer Robesin een reden om de motie in te trekken. De motie maakt dus geen onderdeel meer uit van de beraadslaging.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Ik reageer op de opmerking van de gedeputeerde en niet op de motie.

De **voorzitter**. Maar de motie en het onderwerp van de motie maken geen onderdeel meer uit van de beraadslaging. Ik ben wel recht in de leer, maar ik ben echter ook soepel en ik wil geen misverstanden laten ontstaan. Als u de gedeputeerde graag haar woorden wilt laten herhalen of toelichten ...

De heer **Harpe** (GL). Ik voel mij echt tekort gedaan. Ik heb de eerste opmerking al gemaakt over de uitspraak dat "de Staten vinden". GroenLinks hoort daar zeker niet bij, want ik vind het niet alleen bestuurlijk-juridisch maar ook procedureel onjuist dat één rapport eruit wordt getild en dat de Staten daarover geïnformeerd worden, terwijl er duizend en zo

veel zienswijzen zijn ingediend die hier niet aan de orde komen.

De **voorzitter**. Dat is helder. Kan de gedeputeerde daar nog even op reageren?

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voorzitter. Dit rapport ligt vandaag voor. Wat er precies in staat, kunnen we straks allemaal tot ons nemen. De heer Van Dijk heeft mij verzekerd dat het digitaal naar de Staten komt. Dan kunnen we kennis nemen van de inhoud van dit rapport. Er zijn echter nog veel meer rapporten en zienswijzen ingediend en daar komt een antwoordnota op. Die is ook publiek, dus ook daar kunnen we over praten. Alle rapporten en zienswijzen worden serieus behandeld. Natuurlijk, zou ik bijna zeggen. Ik heb er zojuist 1546 in ontvangst genomen en ook die worden serieus behandeld.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Ik vind deze discussie een heel slechte zaak. Iedereen mag er anders over denken, maar ik distantieer mij ervan.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Ik constateer dat de gehele fractie van GroenLinks afstand neemt van onze democratische beginselen: wanneer een – heel ruime – meerderheid een standpunt inneemt, is dat daarmee het standpunt van het gehele orgaan. Het verbaast mij dat de heer Harpe als GroenLinks daar nu afstand van neemt.

De heer **Harpe** (GL). De oude ontpolderdiscussie steekt weer op. Deze fracties durven geen "ja" en geen "neen" te zeggen. Deze show moet dat verbloemen en daar doe ik niet aan mee.

De **voorzitter**. Waarvan akte. Iedereen heeft het recht om een mening te hebben. U hebt geventileerd hoe u het interpreteert. De gedeputeerde heeft duidelijk gezegd wat zij heeft gezegd. De motie is ingetrokken.

## 29. Resumptie van de besluiten. Statengriffier gemachtigd

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten de resumptie van de besluiten aan de griffier over te laten.



**30. Sluiting**

De **voorzitter**. Ik dank u allen voor uw constructieve vergaderopstelling, waardoor wij de vergadering inderdaad voor de lunch hebben kunnen beëindigen, zoals de ambitie was. Ik wens u allemaal voor straks eet smakelijk en alvast een goed weekend.

De vergadering wordt te 11.26 uur gesloten.

Vastgesteld door Provinciale Staten van Zeeland, in hun vergadering van 1 november 2013, onder nummer:

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, griffier